

Motion

1979/80:765

av Kurt Hugosson

om sekretesskydd för uppgifter som utgör underlag för statistikproduktion

Enligt den i propositionen 1979/80:2 med förslag till sekretesslag m. m. föreslagna lydelsen av 38 kap. 8 § rättegångsbalken kan domstol förordna att allmän handling skall tillhandahållas rätten om den kan antas äga betydelse som bevis. Detta gäller både civilmål och brottmål. Sådant förordnande kan enligt förslaget till 23 kap. 14 § RB begäras redan för förundersökning i brottmål av undersökningsledaren.

Från skyldigheten att företas som bevis i rättegång (eller i förundersökning) har vissa undantag gjorts. Sålunda får handlingar hos regeringen eller utrikesrepresentation som gäller mellanfolkliga förbindelser och handlingar avseende försvaret inte utlämnas till rätten utan tillstånd av den myndighet som allmänt har att pröva frågan om utlämnande av handlingen. Detsamma gäller under vissa villkor handlingar som har att göra med myndighets verksamhet för inspektion eller annan granskning. Inte heller får domstol förordna om att handling skall tillhandahållas, vars innehåll vissa grupper av befattningshavare, såsom läkare, rättegångsombud, kuratorer vid familjerådgivningsbyråer m. fl., på grund av denna sin ställning fått erfara i förtroende. Ytterligare undantag förekommer.

Någon undantag av ovan nämnt slag från möjligheten för domstol att förordna om att handling skall tillhandahållas har inte gjorts för handlingar som utgör underlag för framställning av statistik och innehåller uppgifter om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden (9 kap. 4 § i den föreslagna sekretesslagen). Dessa handlingar har i den föreslagna sekretesslagen i och för sig fått tillfredsställande skydd, men inte då det gäller tillhandahållande åt domstol eller förundersökningsledare. Detta är således enligt min mening en allvarlig brist i förslaget till 38 kap. 8 § RB.

För det moderna samhället är statistiken en av de viktigaste kunskapskällorna till insikt, allmän debatt och planering. Det är därför ett viktigt samhällsintresse att statistiken är så tillförlitlig som möjligt. Det dominerande underlaget för den offentliga statistiken utgörs av uppgifter som erhålls från individer, hushåll och företag. I stor utsträckning lämnas dessa uppgifter frivilligt, men givetvis även under uppgiftsplikt. För statistikproducenten, som ju i bägge fallen har att vid uppgiftsinsamlingen hänvisa till den nytta och tjänst uppgiftslämnaren gör åt samhället, är det därutöver helt nödvändigt att kunna tillförsäkra uppgiftslämnaren fullt sekretesskydd. Det är välkänt från litteraturen på området och övertygande bekräftat av praktisk statistisk verksamhet att om det brister i förtroendet för den statistikproducerande

myndigheten i fråga om sekretesskydd, underlåter många att lämna begärda uppgifter. Vidare är det kant att de uppgifter som ändå lämnas då riskerar att bli medvetet felaktiga. Bortfall av uppgifter och felaktiga uppgifter leder naturligtvis till att de statistiska resultaten får sämre kvalitet, dvs. blir mindre tillförlitliga och rent av kan bli missvisande. Det är insikten om dessa förhållanden som ursprungligen angavs som motiv till den svenska lagstiftningen om sekretesskydd för uppgifter till statistiken. Så är det också i utlandet.

Finns det risk för att sekretesskyddade uppgifter till statistiken kan komma att lämnas ut till domstol eller förundersökningsledare för att där användas som bevis innebär detta en risk att samhällsintresset att förfoga över kvalitetsmässigt god och rikhaltig statistik kommer att skadas. Atskilliga uppgiftslämnare kommer med rätt att reagera mot att de uppgifter som de – i stor utsträckning frivilligt – lämnar för ett ur den enskilde uppgiftslämnarens synvinkel helt neutralt och "ofarligt" statistiskt ändamål kan komma att användas i ett polisiärt eller ett domstolsförfarande, eventuellt i strid med uppgiftslämnarens intresse. Erfarenheterna under 1970-talet, inte minst från diskussionen kring 1970 års folk- och bostadsräkning, pekar tydligt på att det finns en påtaglig känslighet hos allmänheten när det gäller insamling av uppgifter till statistiken och dessa uppgifters användning. Ett fullgott skydd mot alla utlämnanden för icke-statistiska ändamål, inte minst till domstol, är således enligt vår uppfattning nödvändigt att skapa för att skydda statistiken mot ökat bortfall av primärmaterial och mot felaktigheter i detta. Statistiska centralbyrån har i flera sammanhang redovisat de ökade svårigheterna för statistikproducenterna att samla in fullständiga och riktiga uppgifter och krävt förbättrat sekretesskydd. Det förtjänar också påpekas att i länder som USA och Canada det finns laghinder mot utlämnande av statistiskt primärmaterial till domstol.

Jag anser att det finns starka skäl, både med hänsyn till det allmännas statistikintresse och av integritetsskäl – mot bakgrund av den förtroendesituation som råder då en enskild lämnar uppgifter till en statistisk myndighet – att jämställa uppgifter till statistiken med handlingar som enligt förslaget till 38 kap. 8 § RB, exempelvis då det gäller försvarare, undantas från skyldigheten att tillhandahållas enligt förordnande av domstol.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar om sådant tillägg till 38 kap. 8 § RB, enligt den i propositionen 1979/80:2 med förslag till sekretesslag m. m. föreslagna lydelsen, att uppgifter hos myndighet för framställning av statistik, vilka avser enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, undantas från skyldigheten att tillhandahållas enligt detta stadgande.

Stockholm den 23 januari 1980

KURT HUGOSSON (s)